

OVER VOGELAARS

Jan van Blanken

Er wordt mij vaak de vraag gesteld: "Wat doet nou een vogelaar?" Het antwoord luidt dan steevast: "Kijken naar vogels." De vragensteller knikt vervolgens wat meewarig en een vragende blik verraadt de kennelijke onvrede met dat antwoord.

Vogelen omvat natuurlijk wel wat meer, maar kijken in de zin van de ogen gebruiken vormt feitelijk de essentie van het vogelen.

De vragensteller vraagt verder of ik van vogels houd. Na een bevestiging volgt dan meestal het verhaal over één of andere oom, die thuis een volière tropische vogels houdt. Dan moet ik weer uitleggen, dat dat wat anders is. Dat zijn de vogelliefhebbers. Die houden vogels en als die vogels geluk hebben houdt dat familielid ook nog van ze. Beide vormen kunnen ook samengaan. Ik zelf vogel al jaren en heb toch al even lang een dwergpapagaai in huis. In een kooitje weliswaar.

Het bovenstaande zal menig vogelaar bekend in de oren klinken.

Maar nu over die vogelaars. Onder hen onderscheid ik naar oplopende hiërarchie een viertal fasen, te weten de beginner, de gevorderde, de vergevorderde en de autoriteit. Elke fase kent zijn karakteristieke type. Ik zelf zit ongeveer in het midden van fase twee en zal daar voor de rest van mijn leven wel blijven zitten. Het fanatieke is er wel zo'n beetje af. Het wordt echter als normaal beschouwd, dat een beginner langzaam opschuift naar een hoger echelon in de hiërarchie. Vers bloed is te zijner tijd nodig, want ook voor de autoriteiten is er een tijd van gaan. Dat opschuiven moet vooral niet te snel gebeuren. Een beginner, die het vogelen een beetje in de vingers heeft, wordt namelijk al gauw als een wijsneus ervaren, als hij in de groep opmerkt, dat een door een vergevorderde op naam gebrachte soort, bijvoorbeeld een Kleine Strandloper best eens een Temminck's zou kunnen zijn. De overige beginners in die groep kijken dan meestal even de andere kant uit of werpen een smadelijke blik op de wijsneus, want zelf hadden zij dat natuurlijk ook al gezien.

Waaruit bestaat nu het kijken naar vogels? Je trekt op een goede dag het veld in en brengt de waargenomen vogels op naam. Het is nu de bedoeling dat naarmate je langer vogelt, het op naam brengen steeds minder moeilijk wordt of alsmaar makkelijker, afhankelijk van de fase in het ontwikkelingsproces. Het omgekeerde komt ook voor en in het algemeen wordt aangeraden een andere liefhebberij te zoeken, als na een jaar blijkt dat het onderscheid tussen Spreeuw en Merel nog steeds als lastig wordt ervaren. Mocht u als voorzitter van een vogelclub of als erkend autoriteit een dergelijke beginner in de vereniging aantreffen, dan is het raadzaam deze even apart te nemen. Wees vooral tactisch.

Nu het op naam brengen. Dit geschiedt door te letten op de kenmerken, die bij de soort horen. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan, want er zijn veel soorten die veel op elkaar lijken. Het is dus een kwestie van elimineren. Tegenwoordig staat de moderne vogelaar echter een breed assortiment vogelliteratuur ter beschikking. Een beetje vogelaar schaft zich maandelijks een nieuw werkje aan. Zodra de soort op naam is gebracht en op de soortenlijst is afgestreept treedt een eigenaardige gedragsverandering op. De vogelaar draait de vogel abrupt de rug toe en is alweer op jacht naar de volgende nieuwe soort. Dit is de moderne vogelaar ten voeten uit. Hij/zij is verzamelaar, verzamelaar van soorten. Spraken de natuurvorsers nog geen eeuw geleden over het verzamelen van voorwerpen? Zo staat het ook letterlijk in de oude avifauna's. Wat ik maar wil zeggen is, dat jacht- en verzamelinstinct de mens eigen is. Alleen hebben weitas en botaniseertrommel plaatsgemaakt voor foto, dia en soortenlijst.

